Bärgning av kanon bättre än bottennapp

Andreas kom släntrande över hallarna ner mot båtakåsarna på Flakskär. Det var en alldeles lugn junimorgon och hela fjärden mot Malkvarn och vattenytan utanför Danaflöt låg blänkande blank.

En gök gol borta på Hästholman och ett par måsar kivades om någonting utanför bryggorna. Annars var allting lugnt och tyst – ovanligt tyst för att vara på Flakskär.

Ungarna har väl inte vaknat än, tänkte Andreas. Och käringarna sitter väl som bäst och dricker morronkaffet.

Från Karin Holgers stuga stod en rökslinga rak som en spik ur skorstenen. Men inte ens hon hade ännu hunnit fram till sin dagliga utkikspost vid gavelfönstret.

Nere vid garnahallen och sjöbodarna kändes fisklukten ganska stark, men den blandades upp med den behagligare lukten av vedrök och trätjäna.

– Ingen härnere ännu, muttrade Andreas småförnöjt. Då slipper jag ställa mig och prata med folk.

Andreas behövde faktiskt vara för sig själv en stund och grunna över de missöden han råkat ut för på sista tiden. Först hade en vårstorm tagit båtalagets alla sillagarn med linor och vårar. Med nöd och näppe hade de klarat vrakekan i land och åtminstone bärgat livet. Sen – som om inte förlusten av garnen varit kännbar nog – så hade han förra veckan seglat på Snickören så två bordplankor i göllen hade knäckts.

Andreas tog ner ålajärnet och kände tankfullt med ett finger om hyllingarna var vassa. Bra i alla fall att stången var ny och stark. Ja, så måste båten ösas. Retfullt också att han skulle gå på Snickören, som han ju rundat tusentals gånger och som varje barnunge på Flakskär kände till. Nu skulle han väl få höra gliringar [illegible] detta i mån[illegible] år.

Med vana, kraftsparande årtag rodde han förbi Flake Nacke och sen bar de[illegible]väg på skrä[illegible]ortåt Haneskärna. En sådan här morgon kunde det ligga gott om ål i klören. Försiktigt paddlande med stången stod han lätt framåtböjd i stäven. Under stark koncentration såg han bottenlandskapet sakta glida förbi.

Så gott om ål var det visst inte idag. Dådå någon förstås, men hans rekord på nittiotvå ålar på en förmiddag var aldrig hotat.

Nej, det är klart, tänkte Anderas. Lyckan har bestämt vikit från mig. Det skulle minsann annars ha behövts en rekordfångst för att få råd att ersätta sillagarnen och sen till nya ekplankor till göllen . . .

– Men titta där! En rejäl stock ligger på botten. Sur och sjödränkt förstås men välkommen till vinterved.

Kvickt gjorde han en rännsnara på fånglinan och så manade han ner den över stocken med ålajärnet. Nu satt den. Men det var fasligt så tung den var. Andreas drog så relingen kom under vattenytan. Visst ruckade han stocken, men upp kom den inte. Nu hade vattnet grumlats så han inte kunde se hur den satt fast.

Förtretad satte han sig på toften och funderade. Här behövdes några starka karlar till hjälp, det var tydligt. Och så en större båt. Så tog han rorkulten och knopade fast den som våre på fånglinan. Sen rodde han hem.

Genast han kom iland upptäckte han sina två kamrater i båtlaget, Jona Jakob och Ola. De satt vid garnahallen och bötade ett par gamla strigarn, som de skulle försöka ta i bruk igen i stället för de förlorade.

Andreas drog dem med sig bakom sjöboden och berättade om sin misslyckade stockabärgning. Först skrattade de lite åt Andreas och hans bravad, men sen förstod de att Andreas inte ville kapa sin fånglina, så de lovade följa med och få upp stocken.

Nu var det aldrig lätt att hålla något hemligt på Flakskär. I ett isolerat samhälle som bestod av nio hus och trettiosex personer visste till slut alla allt om alla. Vankades det någon nyhet så spreds den på snabbt klapprande tofflor.

Så skedde också nu. Innan karlarna hunnit med båt ur kås var det andra båtalaget redan nere vid strandstenarna. Snart kom ännu fler nyfikna. Ingen ville missa chansen att se denna bärgning och driva spe med folk, som la rännknop om stenar eller vad det var på sjöbotten. Så kom det sig, att en hel liten flotta mede blekingsekor under stoj och glam styrde ut mot Haneskarna.

Det blev ett styvt jobb för de tre karlarna att från vrakekans stäv hala hem fånglinan. Goda och tokiga råd fattades inte. När stocken syntes i vattenytan utbröt jubel bland åskådarna. Men sen blev alla med ens förvånat tysta.

– En kanon! Dom har dragit upp en kanon!

– Se nu till att få en tamp till om den så den inte försvinner i djupet! röt Ola och tog bättre spjärn med foten mot relingen.

Sven Arva, äldsten i det andra båtalaget fick nu fram ett starkt rep, som kvickt fästes om kanonröret och förtöjdes i vrakekans beting. Att lyfta upp kanonen i båten var utsiktslöst, så de[illegible]k hänga oc[illegible]ingla under ekan tills man kom in på grunt vatten. Då hjälptes många villiga armar åt att dra u[illegible] kanonen på[illegible]d.

Sedan man rafsat bort en del sjögräs började alla trängas för att beskåda fyndet. Nils Månsson, som var bror till Ola, började nu föreläsa. Alla lyssnade, för det var ju faktiskt så att Nils en tid varit båtsman vid Flottan. Med självklar auktoritet berättade han om sikte, fänghål, karduser, lavetter och avriggningskulor. Men efter en stund hade man fått nog, och för övrigt skulle Nils inte tro att han var någonting. Någon undrade på skoj om det var han som tippat ur den här kanonen under sin stora resa med Vanadis? Men då muttrade Nils något om pärlor för svin, och så skrattade alla och gick hem.

Under de närmaste veckorna lekte Flakskärs ungar sjörövare och båtsmän med kanonen. Men snart glömdes den bort.

På hösten kom som vanligt "Kommendanten" ut till Flakskär för att jaga sjöfågel. "Kommendanten" hette egentligen Pantzerhielm och han tjänstgjorde vid denna tid som chef på Kungsholmsfort. Tack vare sitt glada sinnelag och kanske framför allt sin rundhänthet med mat, dryck och överblivet krut hade han namn om sig att vara "gemen och goärad". Han var därför välkommen i varje stuga på Flakskär och man var stolt över hans besök.

När han fick höra historien om kanonen, ville han prompt gå och titta på den.

– Detta kan ju faktiskt vara Konglig Majestäts egendom, sa han allvarligt.

Han tog god tid på sig med undersökningen. Karlarna stod försiktigt tysta. Tänk om de tagit något som tillhörde kungen. Tankar om sjöröveri och straff yrde genom deras huvuden.

Men så rest sig Pantzerhielm slutligen och sa med en belåten min:

– Nej, den här kanonen har aldrig varit på något svenskt fartyg. Den är av brons och tillverkad i Frankrike. Gammal är den också. Den måste ha kommit från ett franskt fartayg som förlist här för länge sedan.

En suck av lättnad for genom skaran. Och Pantzerhielm fortsatte med ett leende:

– Se nu till att ni får in den här gamla kanonen till Modellkammaren på Örlogsvarvet så ska jag laga att ni får en bra slant för den.

En decemberdag år 1888 riggades en konstig farkost på Flakskär. Mellan två blekingsekor surrades en köl som bestod av en bronskanon. Sen roddes detta otympliga ekipage hela vägen in till Örlogsvarvet. Fem man var det som turades om att ro. Alla tyckte det blev den strängaste rodd de varit med om. Men ingen klagade, för när de kom hemseglande på kvällen hade de med sig etthundra kronor vardera i hittelön.

Mest lycklig var nog Andreas, för dels slapp han glåpord om bottennapp och dels fick han råd att både binda nya garn och laga sin båt.

SIXTEN WIDEBLAD